
ФОРМУВАННЯ КИЇВСЬКОЇ ШКОЛИ “ФІЛОСОФІЇ СПОРТУ” ЯК ТЕОРЕТИКО-СВІТОГЛЯДНОЇ ОСНОВИ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ НАУКИ

Олена Андрєєва

Резюме. Представлен обзор материалов третьего “Круглого стола” на тему “Философия спорта – теоретико-мировоззренческая основа физкультурно-спортивной науки”, в которых освещается проблематика исследований молодых ученых, аспирантов и соискателей Национального университета физического воспитания и спорта Украины по “философии спорта” как междисциплинарной области знания и учебной дисциплине.

Ключевые слова: философия спорта, киевская школа, молодые ученые, ценности спорта и физической культуры.

Summary. The article provides an overview of the third “Round Table” on “Philosophy of Sport — outlook and theoretical basis of physical training and sports science,” which highlights the problems of research of young scientists, graduate students of national university of physical education of Ukraine and applicants Work hours on the “Philosophy of Sports” as an interdisciplinary field of knowledge and academic discipline.

Key words: philosophy of sport, Kiev’s school, young scientists, values of sport and physical culture.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Філософія спорту — відносно нова міждисциплінарна галузь знань і навчальний предмет у теоретично-професійній підготовці вітчизняних фахівців фізкультурно-спортивного профілю, яка функціонує водночас у США більше ніж півстоліття.

У колишньому СРСР філософія спорту розвивалась у межах марксистсько-ленінської ідеології як єдиної методологічної основи фізичної культури і спорту (Л. Матвеев, В. Столяров), що позначилось на сучасному пострадянському просторі. Кафедра філософії та соціології Російського державного університету фізичної культури, спорту і туризму (Москва) в березні 2012 р. провела “Круглий стіл” на тему “Філософія та соціологія спорту як метанаукова та наукова дисципліна”, де обговорювалися різнобічні світоглядні напрями розробки курсу філософії спорту. В Науково-дослідному університеті фізичної культури спорту і здоров’я ім. П. Ф. Лесгафта (Санкт-Петербург) за напрямом фізична культура розроблено навчально-методичний комплекс із дисципліни “філософія спорту” (Г. Хайдарова), що передбачає завдання “навчити студентів задумуватися навколо процесів, що відбуваються в сучасному спорті, і проблематизувати існуючі явища в сфері фізичної культури” [7]. Предмет “філософія спорту” розробляється та викладається як навчальна дисципліна в багатьох російських спеціалізованих вищих навчальних закладах фізкультурно-спортивного профілю.

В Україні створено теоретичні передумови для формування філософсько-гуманітарного напря-

му у фізкультурно-спортивній науці. Зокрема, проводячи аналітико-підготовчу, науково-дослідницьку і публіцистичну роботу, вчені фізкультурно-спортивного профілю постійно наголошують на необхідності філософських узагальнень досліджень, активізують пошуки нових методологічних засад, що дозволили б подолати кризові явища у фізичній культурі й сприяти підвищенню ефективності спортивно-тренувального процесу (В. Платонов, М. Булатова, Т. Круцевич, В. Кашуба, С. Матвеев, В. Бойко, О. Шинкарук, Л. Шахліна), а філософи вивчають і поновому акцентують тілесні практики в концепті антропологічної та культурологічної проблематики (О. Гомілко, Л. Газнюк, В. Косяк, Ю. Компанієць, С. Могильова).

Показовим для нашого часу є те, що тренери і викладачі І. Малинський, М. Колос (Ірпінь) у вирішенні проблем формування особистості студента звертаються до соціально-філософської парадигми [5], а тренер із кікбоксингу та контактного карате харків’янин Д. Булгаков [1] публікує статтю під назвою “Філософія і спорт”. Керівник спортивного клубу О. Качуровський у співавторстві з філософом М. Візитеєм намагається простежити еволюцію світоглядних засад у фізкультурно-спортивній науці [2].

У межах різних підходів, оцінок і тверджень філософсько-гуманітарний напрям постійно розвивається, і до його гурту залучається все більше теоретиків і професійних діячів. Позитивним у цьому плані є те, що в докторських і кандидатських дослідженнях, у публікаціях, де висвітлюється досвід спортивних тренерів та вчите-

лів фізичного виховання, все частіше розглядаються філософські проблеми спорту. Зокрема, М. В. Дутчак у монографії “Спорт для всіх в Україні: теорія та практика” серед актуальних проблем розглядає “загальну концепцію гуманізації процесу залучення до рухової активності всіх вікових груп” і підкреслює, що “спорт вищих досягнень виступає як одна з важливих специфічних форм самореалізації і самоствердження особистості” [3], а дослідник М. М. Саїнчук висвітлює фізичне виховання старшокласників у філософсько-аксіологічному вимірі [6].

Учені Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ) постійно ініціюють проведення наукових заходів для вирішення філософсько-гуманітарних проблем. На XIV Міжнародному конгресі “Олімпійський спорт та спорт для всіх” (2010 р.) працювали дві гуманітарні секції з потужним представництвом вчених із країн СНД, Європи, Китаю, Канади. Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін (Ю. Тимошенко) провела в 2009 р. наукову конференцію “Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти”; відділ докторантури та аспірантури (В. Кашуба, О. Андрєєва, Л. Денисова) четвертий рік поспіль проводять “Круглий стіл”, (а з 2012 р. вже у формі конференції) на тему “Філософія здоров’я. Проблеми здоров’я здорових людей”. Завдяки різнобічним заходам за сприяння ректора університету професора В. М. Платонова та керівників спеціалізованих кафедр молодими вченими, аспірантами та здобувачами за ініціативи професора М. М. Ібрагімова з 2007 р. концептуально розробляється і висвітлюється в серії статей в журналі “Теорія і методика фізичного виховання і спорту” та в інших періодичних виданнях світоглядний напрям “філософії спорту”, який, на відміну від московської та санкт-петербурзької шкіл, має свої особливості в екзистенційно-культурологічному трактуванні спорту [4]. Ідеї філософа лягли в основу проблематики названих заходів, модератором котрих він виступив.

Мета дослідження — ознайомлення вітчизняної фізкультурно-спортивної громадськості з доробками молодих вчених НУФВСУ з філософсько-спортивної проблематики для розширення кола дослідників, фізкультурно-спортивна реальність надає широкі можливості для реалізації філософсько-гуманітарних пошуків у дослідженні її основних тенденцій.

Роботу виконано згідно зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою “Сучасна соціально-філософська парадигма фізичного виховання і спорту” (номер держреєстрації 0108U000908).

Результати дослідження та їх обговорення. 17 квітня 2012 р. у НУФВСУ відбувся третій “Круглий стіл” на тему “Філософія спорту — теоретико-світоглядна основа фізкультурно-спортивної науки”, в роботі якого взяли участь близько 50 осіб, які обговорювали спектр проблем, що передбачає цей дискурс. У низці критичних зауважень, ідей, теоретичних розвідок вказувалося на необхідності розробки нової соціально-філософської парадигми фізичного виховання і спорту, що відповідала б нинішнім умовам покращення педагогічного процесу у фізичному вихованні різних категорій населення і підвищення ефективності спортивно-тренувального процесу. Зокрема, особливо викликав інтерес філософсько-екзистенційний напрямок досліджень, що представлено у доповідях.

Ібрагімов М. М. у доповіді на тему “Філософія спорту” — проблеми становлення та перспективи розвитку” наголосив, що на заваді більш активної “гуманітаризації” фізкультурно-спортивних знань постають дві проблеми — історичні традиції та понятійно-термінологічне їхнє відтворення. На кожному етапі історичного розвитку науки і практики філософія змінює свій предмет, а тому у ХХІ ст., що характеризується підвищеним інтелектуальним змістом у вигляді інформаційних технологій, гостро постає проблема для людства збереження і розвитку тілесності, фізичної культури і спорту як її еталонного виду. Тому філософія спрямовує свій погляд на екзистенційно-антропологічну проблематику, серед якої спорт займає провідну роль в удосконаленні і збереженні сили і краси природної постави людини як основи для її духовного вдосконалення.

На пострадянському просторі після тривалого панування марксистсько-ленінської філософії відбувається суперечливий процес переосмислення її надбань і перспектив розвитку. Бурхливий розвиток у фізкультурно-спортивній науці зумовив накопичення теоретичних питань щодо пошуку нової методології наукових досліджень, спрямованих на залучення широких верств населення до занять фізичною культурою і спортом (В. Платонов, М. Булатова, Т. Круцевич). Наразі філософія спорту здебільшого трактується в двох аспектах: як “метанаука” (В. Столяров, О. Передельський), або як “філософії спортивно-тренувального процесу”, що інтерпретується у феноменологічному стилі, спрямованому проти емпіризму та натуралізму (М. Візитей). Як вбачалося у теоретико-практичній площині у вітчизняній “філософії спорту”, необхідно вибудувати концепцію, що поєднає досягнення радянського марксизму в цій сфері та західноєвропейського екзистенціалізму, що відповідало б українським

традиціям бачення людини як душетілесної істоти. Для цього необхідно у філософії спорту розкрити три моменти: 1) ціннісний арсенал спорту і фізичної культури; 2) їх значущість для подолання кризи в загальній культурі; 3) показати високий духовний ореол особи спортсмена, тренерів, інструкторів, вчителів як діячів культури.

Сірооченко Т. С. у доповіді на тему “*Філософія спорту*”: *проблема індивідуальної цілісності та співрозмірності людської тілесності*” наголосила, що тіло є ключовою категорією свідомості, а також є універсальною константою людини, умовою можливості її буття, тобто її онтологічною сутністю.

В сучасному світі концепти тіла та тілесної краси є одним із найпопулярніших сюжетів у філософській думці: тілесність виступає ефективним інструментом сучасного “*перечитування*” попередньої філософської традиції та “*декодування*” культурного досвіду. Тілесність підкреслює *особистісність* та *унікальність* людського буття на тлі природного існування і одночасно дає можливість втілення і реалізації духовних аспектів людини у соціокультурному середовищі. Тіло, окультурене спортом, стає носієм не тільки власне фізичних, а й естетичних якостей.

Спортивна краса, що постала в сучасних умовах ХХІ ст. новим релігійним імперативом, є вже не лише природною безумовною даністю. Спорт, як і фізична культура, загалом входить через людську тілесність у загальний культурно-цивілізаційний процес як етичний, антропологічний та соціальний феномени, що мають аксіологічний вимір. В цьому дискурсі ціннісні орієнтації на фізичну культуру і спорт у наукових дослідженнях мають розглядатися не лише в прикладному, вузькопрофесійному напрямку, з точки зору психологічної мотиваційної поведінки різних категорій населення, а в більш широкому спектрі філософсько-культурологічного розмірковування (дискурсу).

Тілесність як об’єкт фізкультурно-спортивної аксіології виражає цілісність людського буття і виокремлює особистісні риси індивідуума. Екзистенціальність у спорті можна розкрити через співвідношення “*спортивного тіла*” та “*спортивної душі*” (М. Ібрагімов), через привабливість тілесної статури спортсмена та його духовно-душевних особливостей. Спортивна краса як філософсько-антропологічна категорія — феномен, висвітлений крізь призму екзистенційності людського буття, повсякчас ураховує переживання моменту піднесення власної значущості спортсмена, його самоусвідомлення як унікальної особи та специфіки комунікацій, що відбуваються в інтерсуб’єктивних зв’язках між фігурантами спортивного дійства.

Смага Д. В. у доповіді на тему “*Тілесність та спорт у традиційній і сучасній релігійній аскезі*” підкреслив, що спортивна діяльність завжди була різноманітними проявами аскези — форми самообмеження задля досягнення певних духовних цілей або надприродних здібностей.

Існують дві тенденції у перекручуванні сутності аскези: перша — це стирання межі між аскезою і самокатуванням (неприпустимим, з точки зору поваги життя і фізичної цілісності людини) і друга — це зведення аскези в самоціль. Аскеза має давню історичну традицію, вона виникла як загальне спрямування індійських філософських шкіл, що завдяки їй (ведичні вчення, аюрведа, буддизм, джайнізм, дзен-буддизм) намагалися позбавити людину від постійних перевтілень і максимально продовжити життя. А тому деякі автори розглядають її як початкову форму виконання фізичних вправ, де духовне “*слугувало*” фізичному і навпаки (М. М. Ібрагімов, Б. Лисичин).

Середньовічна церква, прагнучи одноосібного впливу на всі сторони життя, висуває ідеали аскетизму, які були несумісні з пропагандою вдосконалення людського тіла, його гармонійного розвитку і оголосила про “*мізерність і гріховність природного і фізичного початку людини, нікчемність його перед духом*”. Як відомо, наприкінці IV ст. за наказом імператора Феодосія I було заборонено Олімпійські ігри та всі обряди й церемонії. Однак ставлення церкви до спорту та фізичної культури релігії як і її соціального інституту церкви, не можна вважати однозначним.

Християнські церкви Заходу після свого становлення у часи пізнього Риму та в подальші століття пропагували відмову від підтримання фізичного здоров’я за допомогою фізичних вправ (всі зусилля — на розвиток душі). У східному християнстві (зокрема, у Київській Русі) церкві довелося пристосувати свої обряди до народної фізичної культури, оскільки, на думку її ієрархів, розвиток душі не шкодив виконанню фізичних вправ.

Протягом останніх двох століть християнські церкви кардинально змінили свою позицію відносно занять фізичною культурою та спортом. Продовжуючи визнавати перевагу душі над тілом, вони вважають заняття фізичними вправами доповненням духовного розвитку людини. Релігійні об’єднання використовували ідеї аскези для впливу на своїх прихильників відповідно до поточних завдань. В сучасних умовах активно розвивається так званий “*церковний спорт*” (Н. Пангелова), завдяки чому духовенство шукає активної підтримки у фізкультурно-спортивних громадах. У зв’язку з цим у філософії спорту потрібно розвивати теологічний компонент, а в

теорії фізичного виховання пропагувати сучасну “правильну аскезу” .

Крячко І. І. у доповіді на тему “*Бокс у філософсько-аксіологічній проблематиці*” наголосив на ціннісному потенціалі боксу як виду спортивної діяльності, що акцентує на силі й красі людської постаті, в якій поєднується тілесна досконалість у застосуванні фізичної сили, її різноманітності, віртуозності рухових вправ, з одного боку, а з іншого — доброзичливого ставлення до свого партнера, поваги за “співпрацю” у виступі на рингу. Якби не було товариського суперника, то боксер не зміг продемонструвати свої власні якості. Бокс відтворює колективізм в егоїстичних устремліннях до переваги і водночас віддзеркалює гармонію фізичної сили з душевною наснагою, що у філософії спорту йменується як співвідношення “спортивного тіла” та “спортивної душі” (М. Ібрагімов, Ю. Мазов).

Бокс проектує етичну парадигму того, що сильне спортивне тіло не протистоїть, а навпаки, доповнює моральну силу, яка має бути спрямована на захист і збереження духовних помислів особи спортсмена, його здатності завжди прийти на допомогу. В такому контексті бокс віддзеркалює внутрішню суперечливу духовну природу людини, агресивні потяги якої спрямовуються в благородне русло. Бокс гуманістичний за своєю культурологічною природою, оскільки вгамовує нереалізовані потяги і комплекси глядачів за рахунок власних фізичних і акторських здібностей. На прикладі боксу вчить людей у житті “не падати обличчям у бруд”, падати і знову підійматись, уміти тримати удари долі, стояти до останнього в боротьбі за самоствердження.

Балан Б. А. у доповіді на тему “*Футбол як проекція культурологічних смислів*”, однією із причин значної популярності серед населення гри у футбол назвав декілька змістовних соціальних цінностей у ньому, що призводить до ствердження тілесної досконалості людини. Гра ногами, головою, грудьми вимагає високої координації рухів, рухливості в суглобах. Майстерність виконання технічних прийомів ногою — частиною тіла, що є менш диференційованою, природно менш пристосованою для таких рухів, ніж рука, — викликає захоплення глядачів та й самих учасників гри.

З точки зору філософії спорту, яка розглядає його як проектування, що містить у собі культурологічні смисли, футбол, будучи святковим театралізованим дійством, супроводжується активним залученням усіх засобів емоційного збудження: музикальним супроводом, гаміром натовпу, вигуками, рекламними закличками тощо. Водночас активізуються і такі більш стійкі колективні почуття, як патріотизм (вболівання за “свою” ко-

манду), соціабельність (відгук на будь-які комунікативні ініціативи людей), ідентифікація (пошук “своїх” і самоізоляція від “чужих”), консолідація (на основі загального прагнення підтримати своїх), індивідуальної та колективної самореалізації через наслідування і залучення прийнятих у даному середовищі зразків поведінки і реакцій.

В екзистенційно-філософському дискурсі “виграш” і “програш” у футбольних змаганнях має психосимволічну форму. Вони у переважній більшості випадків не пов’язані між собою (за виключенням зорієнтування лише на перемогу) і не завжди співвідносяться у свідомості як гравців, так і глядачів із реальними емоційно-психологічними набутками і втратами.

У футбольній команді в силу видовищності гри завжди панує дух високої взаємної вимогливості і водночас глибокої поваги до кожного члена колективу. У добре згуртованому колективі особисті інтереси його членів збігаються із загальними інтересами команди. Члени колективу відчують почуття гордості за свій колектив, що виражається у прагненні бути активним учасником його діяльності. Все це свідчить про необхідність формування у межах філософії спорту динамічної і теоретично ґрунтовної професійної етики спорту.

Фоменко Д. С. у доповіді на тему “*Конфлікти та їх подолання у футбольних командах*” звернув увагу на проблему формування футбольної команди як цілісної соціоструктури з урахуванням індивідуальних особливостей кожного гравця. Філософія спорту має виступити теоретичним підґрунтям у психологічно-спортивних розробках з напрямку “конфліктології”, адже зменшення кількості конфліктних ситуацій — серйозна практична проблема, що стоїть як перед керівниками дитячих спортивних установ, так і перед тренерами визнаних спортивних колективів. Філософія спорту має розкрити соціальне підґрунтя виникнення конфліктів і специфіку їх вираження у спортивних командах.

У футболі, як у великому театралізованому дійстві, конфлікти можна класифікувати за всіма правилами і науковими визначеннями, а тому необхідне філософське як інтегративне, комплексне бачення соціальної значущості конфлікту, його позитивного й негативного характеру. В цьому відношенні філософія спорту має забезпечити методологічно-світоглядне підґрунтя психології та педагогіки спорту. В психології це стосується проблеми формування злагодженої емоційної атмосфери команди, що забезпечує колективну гру. А це неминуче передбачає зіткнення стилів лідерства: авторитарного, демократичного і ліберального з “духом команди”, де неформальний лідер може протистояти формальному — капітану ко-

манди. Досвід свідчить, що серед них вирізняються особистісні характеристики капітана команди з високою самооцінкою і рідше — з високою тривожністю (нейротизмом). Лише в конкретних змагальних ситуаціях можна визначити перевагу одного типу характеру над іншим.

Спорт високих досягнень вимагає екзистенційно-філософського аналізу, у якому замисли, ідеї тренера мають вміло втілюватись в душевній аурі особистості футболіста. “Футбол — це не тільки, а може, і не стільки єдиноборство особистих амбіцій на полі, скільки велика підготовча робота до гри. Якщо хочете, це психологічний двобій “тренер—гравець”, в якому тренер повинен вміти не завжди перемагати. Це як у філософії східних єдиноборств: потрібно вміти грамотно поступитися в малому, щоб потім виграти в набагато більшому”, — сказав він.

Яковенко О. О. у доповіді на тему “*Рухова активність як філософська проблема*” на прикладі веслувальних видів спорту показала можливий широкий спектр наукових досліджень рухової активності уже як загальної соціально-філософської проблеми. Дослідження спортивного феномену давно набуло міжнародного характеру і є повноцінною частиною філософсько-гуманітарних досліджень (social studies, cultural studies), але в Україні вони ще не набули широкого розвитку. Наукові дослідження у галузі філософії, соціології, економіки спорту і спортивного права — достатньо рідкісні, як наслідок, зниження суспільного інтересу до спорту та фізичної культури, значущості рухової активності як системоутворювального фактора у формуванні здорового способу життя людей.

У спортсменів-веслувальників задовольняються природні потреби людини в руховій активності, що мають власну специфіку. Веслувальні види спорту формують життєво необхідні навички не тільки безпечного перебування на воді, а й у ширшому значенні — уміння спілкуватися з природою, гармонізувати тілесну присутність людини в ній. Вони є корисними для кожної людини незалежно від віку і статі та сприятливо впливають на розвиток усіх груп м’язів, правильної постави, зміцнення серцево-судинної та дихальної систем, опорно-рухового апарату. Широкий спектр медико-біологічного впливу веслування на здоров’я людини розвиває проблему філософії здоров’я як складової філософії спорту.

Веслувальні, як і інші види спорту, мають виховне значення і сприяють формуванню таких якостей молоді, як сміливість, рішучість, дисциплінованість. Саме веслування постає з історичних традицій українського народу як спосіб пересування, подорожування, налагодження ділових зв’язків з іншими народами та етносами. Через

водні види спорту можна розкривати і розвивати цінності фізичної культури і спорту, які свого часу допомагали українцям утверджувати свою національну ідентичність, красу людської тілесності через здібності до активізації рухової активності, а тому важливо використовувати водні види спорту в обрядових цілях. Вони можуть бути живим, яскравим оздобленням свят, а також ефективно використовуватись у розвитку туризму як способу привабливання інших етносів і вітчизняної молоді до національної скарбниці українського народу.

Волощенко Ю. М. у доповіді на тему “*Футурологія спорту*”: предмет та перспективи розвитку легкоатлетичних видів спорту” подав практичну цінність філософії спорту у визначенні перспектив його розвитку як соціокультурного феномену. Легкоатлетичні види спорту складають одну з історичних конструктивних основ фізкультурно-спортивного руху, олімпійського, професійного та масового спорту, а тому прогнозування у спорті є однією із важливих соціально-філософських проблем.

Футурологія є складовою “філософії спорту”, оскільки завданням філософського знання є погляд у майбутнє через аналіз минулого. Історіософія спорту чи спортософія (М. Ібрагімов) передбачає аналіз тієї чи іншої ситуації, яка складається у певному соціумі навколо різних видів спорту. Поширеність, розвиток і перспективи спорту залежать від історичних традицій даного народу стосовно змагальної діяльності, а також — від ступеня зрілості економічних, політичних, матеріально-технічних умов розвитку держави (В. Платонов), а тому, щоб передбачити основні тенденції у розвитку спорту, необхідно враховувати комплекс цивілізаційних факторів.

У такому сенсі необхідно розглядати суть методології прогнозування в спорті, до складових якого належить спортивний відбір у легкій атлетичній, оцінювання здібностей дітей до швидкісного бігу, бігу на короткі дистанції та науково-методичні рекомендації щодо чинників, що обумовлюють спортивний результат. У цьому важливі спеціальні дослідження біодинамічних особливостей спортсмена, які, як правило, допомагають орієнтуватися в підготовці спортсменів до здобуття перемоги на змаганнях. “Але багатолітній досвід переконує нас у тому, що частенько відібрані на основі експериментальних перевірок спортсмени через 2—3 роки виявляються далеко не таким перспективними, як це здавалося спочатку, і нерідко поступаються тим одноліткам, які за науковими рекомендаціями не пройшли тест і не були прийняті у команду”, — сказав він. Це свідчить про необхідність філософського осмис-

лення наукових досліджень у плані прогнозування спортивних результатів.

Заповітряна О. Б. у доповіді на тему “*Етноспорт в Україні: історіософський дискурс*” повідомила, що, згідно з формулюванням культуролога О. Киласова, етноспорт (із давньогрец. *етнос* — народ і спорт) — це сукупність традиційних національних видів фізичної активності, методів їх збереження та розвитку. Останніми роками етноспорт стає популярним видом змагальної діяльності. До національних видів спорту належать бойові мистецтва: козацький двобій, бойовий гопак та спас. Ці види спорту з’явилися саме в Україні, і з них проводяться професійні змагання. Сьогодні в Україні проходять змагання з таких видів спорту: футдблбол, хортинг, фрі-файт.

У контексті соціально-філософської парадигми теоретико-методологічні проблеми етнокультурного різноманіття спорту дозволяє виявити, що перспективи розвитку суспільних відносин пов’язані не лише з інтелектуальним і моральним розвитком людей, а й зі зміною культурно-історичної тілесної практики. В сучасних умовах спостерігається зростаюча потреба в іншій структурі мотивації поведінки, а також в ціннісних регуляторах поведінки людей, відновлення моральних норм у всіх професійних сферах (Ф. Фукуяма, К. Етціоні, К. Б’юкенен та ін.), в тому числі й у спорті (Й. Хейзінга, К. Леш, Х. Ленк, В. Столярів). Розкрити внутрішню логіку розвитку етнокультурного різноманіття в спорті дозволяють принципи історизму і системності в поєднанні зі структурно-функціональним, динамічним та порівняльно-культурним методами.

В подальшому обговоренні поставлених проблем взяли участь: спортсмен-лижник **Хуртик Д. В.** за темою “*Спорт та здоров’я у філософському дискурсі*”; тренер зі спортивних танців

Чайковський Є. В. за темою “*Етноспорт, перспективи розвитку в олімпійському русі*”; **викладач Косминіна О. С.** за темою “*Фемінізм у системі фізкультурно-спортивного світогляду: філософський дискурс*”; аспірант **Ворфоломеева Л. А.** за темою “*Філософія спорту як вираження сучасної гуманістичної тенденції його розвитку*”.

Підводячи підсумок обговоренню на засіданні “Круглого столу” актуальних філософсько-гуманітарних проблем спорту та фізичного виховання, завідувач кафедри **Тимошенко Ю. О.** та філософ **Козачинська В. В.** підкреслили необхідність подальшого поглибленого філософсько-світоглядного аналізу спортивної діяльності як особливої сфери суспільного буття, формування ідеалу здоров’я у системі теоретичного обґрунтування філософсько-педагогічної парадигми фізичного виховання.

Висновки:

1. Продовжити щорічне проведення “Круглих столів” із філософії спорту із залученням широких кіл громадськості для обговорення світоглядно-методологічних проблем фізкультурно-спортивної науки.

2. Започаткувати проведення спільних засідань кафедр соціально-гуманітарного циклу із фахівцями спеціалізованих кафедр, де обговорюватимуться актуальні проблеми розвитку фізкультурно-спортивної галузі знань і більш тісного поєднання навчального, тренувального і виховного процесів в університеті.

3. Узгодити плани кафедральних наукових досліджень, де “філософія спорту” сприяла б розкриттю соціальної значущості і культурологічної цінності спорту і фізичної культури, а в плани магістерської та аспірантської підготовки обов’язковим ввести спеціальний навчальний курс з філософії спорту.

Література

1. Булгаков Д. А. Философия и спорт: общий методологический подход к индивидуализации подготовки атлетов-единоборцев (классический бокс, кикбоксинг, контактное каратэ) / Д. А. Булгаков // Физ. воспитание студ. творч. спец. — 2007. — № 1. — С. 9.
2. Визитей Н. Н. Спорт высших достижений и его социально-культурная миссия в новых условиях развития общества / Н. Н. Визитей, Д. О. Качуровский // Педагогика, психология и мед.-биол. пробл. физ. воспитания и спорта. — 2009. — № 12. — С. 27—31.
3. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні: теорія і практика / М. В. Дутчак. — К.: Олімп. л-ра. — 2009. — С. 94.
4. Ібрагімов М. Екзистенція спорту і фізичного виховання в новій діалектико-пантеїстичній методології / М. Ібрагімов // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. — 2011. — № 2. — С. 114—120.
5. Малінський І. Й. Соціально-філософська парадигма у формуванні особистості студента: культурологічний підхід / І. Й. Малінський, М. А. Колос / Пробл. гуманізації навчання та виховання у вищ. закл. освіти: зб. ст. за матеріалами ІХ Ірпін. міжнар. наук.-пед. читань: у 2 ч. — Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2011. — С. 355.

6. Саїнчук М. Феномен фізичної культури в аксіологічному дискурсі / М. Саїнчук // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. — 2010. — № 4. — С. 105—107.

7. Учебно-методический комплекс по дисциплине “Философия спорта” основной образовательной программы “Физическая культура” / Г. Р. Хайдарова. — СПб., 2009.

References

1. *Bulgakov D. A.* Philosophy and Sports: General metodolohycheskyy approach to prepare yndyvdualyzatsyy atletov-edynobortsev (klassycheskyy boxing, kick, Contact Karate) / D. A. Bulhakov // Physical of education students of creative specialties. — 2007. — № 1. — P. 9.

2. *Visytey N. N.* Sports High dostyzenyy and his socio-kulturnaya the mission in the conditions of new development society / N. N. Vzytey, D. O. Kachurovskiy // Pedagogy, psychology and health byolohycheskye problems of physical education and sport. — 2009. — № 12. — P. 27—31.

3. *Dutchak M.* Sport for all in Ukraine: theory and practice / M. Dutchak. — K.: Olympus. I-ra, 2009. — P. 94.

4. *Ibragimov M.* Existence of sport and physical education in the new dialectical methodology pantheistic / M. Ibragimov // Theory and Methods of Physical Education and Sport. — 2011. — № 2. — P. 114—120.

5. *Malynskiy I. Y.* Social and philosophical paradigm in shaping the personality of the student: cultural approach / I. Y. Malynskiy, M. A. Coloss // Problems of humanization of education and training in higher education: a collection of articles on materials IX Irpin international scientific and educational readings: in 2 hours — Irpen National STS university of Ukraine, 2011. — P. 355.

6. *Sayinchuk N.* The phenomenon of physical education in axiological discourse / N. Sayinchuk // Theory and Methods of Physical Education and Sport. — 2010. — № 4. — P. 105—107.

7. *The training-methodical complex on discipline “Philosophy of sport” obrazovatelnoy Community Programs “Fyzycheskaya culture” / G. R. Haydarova.* — St. Petersburg, 2009.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ
olena.andreeva@gmail.com

Надійшла 14.04.2012